

Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Юридичний факультет
Кафедра фундаментальних юридичних дисциплін

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 7 від 18 лютого 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декаан юридичного факультету
Олена КЕЛЬБЯ/
«18» лютого 2025 р.

СИЛАБУС
обов'язкової навчальної дисципліни
«Соціологія»

Освітньо-професійна програма:	<u>Право</u>
Спеціальність:	<u>081 «Право»</u>
Галузь знань:	<u>08 «Право»</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>юридичний</u>
Мова навчання:	<u>українська</u>
Розробник:	<u>Шестакова Катерина Юріївна, кандидат соціологічних наук, доцент</u>
Профайл викладача	<u>https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/faculty-of-law/department-of-fundamental-legal-disciplines/</u>
E-mail:	<u>k.shestakova@chnu.edu.ua</u>
Консультації	<u>четвер з 10.00 до 16.00</u>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Навчальна дисципліна «Соціологія» є складовою навчального плану підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» в обсязі 90 годин, з яких для здобувачів денної форми навчання передбачено: лекцій – 20 год., практичних занять – 16 год., і самостійної роботи – 54 год.; та для здобувачів заочної форми навчання: лекцій – 4 год., практичних занять – 4 год., та самостійної роботи – 82 год. Навчальна дисципліна побудована відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS) і складається з 3 кредитів. Форма підсумкового контролю – диференційований залік.

Курс призначений для початкового ознайомлення студентів з основами теоретичної та емпіричної соціології, які напрацювала соціологія як наука. Основні теоретичні та прикладні підходи, що вивчаються в цьому курсі, дають студентам наукове бачення різноманітних сторін соціального життя сучасного суспільства. Розуміння студентами розглянутих проблем сприятиме формуванню у них наукового світогляду, збагатить їх загальноосвітню, наукову та морально-правову підготовку.

2. Мета і завдання дисципліни

Предметом вивчення дисципліни є соціальні відносини, соціальні спільноти, соціальні інститути, явища та процеси, а також механізми їх взаємодії. *Мета* вивчення цієї навчальної дисципліни полягає у наданні студентам розуміння теоретичних та методичних підходів до отримання емпіричного знання про стан, закономірності функціонування та розвиток масових соціальних явищ та процесів.

Основними *цілями (завданнями)* навчальної дисципліни є:

- ~ виробити у майбутніх спеціалістів науковий підхід до соціальної реальності;
- ~ навчити їх розуміти, інтерпретувати і використовувати у професійній діяльності і в повсякденному житті основні теоретичні і практичні положення соціології, дані конкретно-соціологічних досліджень;
- ~ формувати загальну і соціологічну культуру, соціологічне мислення, розвивати у студентів потребу у здобутті наукових знань про явища суспільного життя;
- ~ ознайомити студентів з основами теоретичної та емпіричної соціології, які ця наука напрацювала за час свого розвитку до початку XIX сторіччя.

Результати навчання за дисципліною. Після проходження курсу здобувачі будуть знати: поняття суспільства як соціальної реальності та цілісної системи; основні соціальні інституції, що забезпечують відтворення суспільних відносин; основні етапи культурно-історичного розвитку суспільства, механізми та форми соціальних змін; соціологічне розуміння особистості, соціалізації та соціального контролю; культурно-історичні типи соціальної нерівності та стратифікації, уявлення про горизонтальну та вертикальну соціальну мобільність; основні проблеми стратифікації українського суспільства, виникнення класів, причини бідності та нерівності, взаємини соціальних груп; основні етапи та методи соціологічного дослідження;

вміти: визначати місце і роль соціології в системі соціогуманітарних наук, простежити міжпредметні зв'язки; аналізувати стан соціальних інститутів українського суспільства, їх взаємозв'язки (економічні, політичні, сім'ї і шлюбу, культури та ін.); визначати своє місце в соціальній структурі суспільства, а також соціальні ролі, які може виконувати людина в своєму житті, виробити власне ставлення до ролі новітніх наукових досягнень в розвитку людства; використовувати основні методи збору соціологічної інформації та використовувати їх в рамках власної спеціалізації.

3. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із курсів «Психологія», «Філософія».

4. Компетентності та результати навчання

Під час вивчення дисципліни, відповідно до освітньо-професійної програми, формуються наступні:

Інтегральна компетентність

Здатність аналізувати соціальні процеси в суспільстві, розуміти їх причини та наслідки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Отримуються наступні програмні результати навчання (РН):

РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 16. Використовувати комп'ютерні програмами, необхідні у правничій діяльності.

РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

5. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Предмет, структура та функції соціології. Становлення та основні етапи історії соціологічної думки. Сучасний стан соціологічної думки

Тема 2. Культура, суспільство та індивід. Типи суспільства

Тема 3. Соціальна стратифікація. Соціальна структура суспільства. Соціальні інститути

Тема 4. Соціальна дія та соціальна взаємодія

Тема 5. Змінність суспільства. Сучасне суспільство

Змістовий модуль 2

Тема 6. Галузеві соціології. Соціологія права

Тема 7. Галузеві соціології. Соціологія політики

Тема 8. Соціальні норми, соціальний контроль, девіантна поведінка

Тема 9. Стратегія соціологічного дослідження

Тема 10. Методи збору та аналізу соціологічної інформації

При викладанні тем використовуються інформаційні технології навчання: презентації та робота з електронними ресурсами.

При підготовці до занять та виконанні самостійної роботи здобувачу рекомендується використовувати Робочу програму з навчальної дисципліни «Соціологія».

6. Система контролю та оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ;
- метод мозкового штурму;
- кейс-технології.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – екзамен.

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять та самостійної роботи впродовж семестру за накопичувальною сумою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати тематичного тестування), а також бали за підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за період теоретичного навчання студентів на останньому за розкладом занятті. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	відмінно
82-89	B	добре	добре
74-81	C		
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	незадовільно
1-34	F		

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Залік:

Поточний контроль (максимальна кількість балів)		Загальна максимальна кількість балів
Модуль I	Модуль II	
50	50	100

Політика академічної доброчесності

Здобувач повинен ознайомитися і дотримуватися Положення про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет», яке міститься у вільному доступі на офіційному сайті університету. Здобувач повинен виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт та екзаменів заборонені. Користування мобільними пристроями допускається лише з дозволу викладача під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела.

Використання можливостей штучного інтелекту може мати місце в обмеженому ряді випадків, у кожному разі із погодженням з викладачем.

7. Література

Основний

1. Штомпка П. СОЦІОЛОГІЯ. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. URL: <https://sociology.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/%D0%9F%D0%B9%D0%BE%D1%82%D1%80-%D0%A8%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BA%D0%B0.pdf>
2. Історія української соціології. XIX – XXI. Навчальний посібник. За ред. В. Степаненка, К. Батаєвої. Київ: Інститут соціології НАНУ, 2023. URL: <https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Istoriia-ukrainskoi-sotsiolohii.-XIX-XXI-navchalnyy-posibnyk-2023-r.pdf>
3. Гіденс Е. Соціологія. Київ: Основи, 1999. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-173.html>
4. Козирев М. П. Соціологія: підручник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/437/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%80%D1%94%D0%B2%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%202016.pdf>

Додатковий

1. Симончук О. Соціальні класи в сучасних суспільствах: евристичний потенціал класового аналізу. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. URL: <https://sau.in.ua/magazine/soczialni-klasy-v-suchasnyh-suspilstvah-evrystychnyj-potenczial-klasovogo-analizu/>
2. Балинська О.М., Гуменюк Л.Й. Основи соціології права (для працівників органів внутрішніх справ): навчальний посібник / за заг. ред. М.М. Цимбалюка. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/675/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%91%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
3. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/32219/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>
4. Соціологія: організація емпіричного дослідження. Навч. посібн. / уклад. Балановський Я. М. Умань: Візаві, 2019. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/10780/1/%D0%94%D1%80%D1%83%D0%BA%20%28%29.pdf>
5. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій. К., 1996.
6. Мороз Є. Актуальні дослідження сучасних міських процесів: навч. посіб.К., 2023.- 142 с. URL: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/library/elopen/moroz_navchalnyy_posibnyk.pdf

7. Рущенко І.П. Р 88 Соціологія злочинності: Монографія. Харків: Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. 370 с.
https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/741536/mod_resource/content/1/%D0%A0%D1%83%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%B7%D0%B%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf

Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. Електронна бібліотека Інституту соціології НАНУ http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php
2. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) <https://www.kiis.com.ua/>
3. Ресурс статистичної служби Європейського Союзу <http://ec.europa.eu/eurostat>
4. Соціологічна група Рейтинг <https://ratinggroup.ua/>